

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH

Adres do korespondencji:
Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków tel. 881 939 421
e-mail: sekretariat@krir.pl
www.krir.pl

KRIR/JM/1076/2024

Warszawa, 11.10.2024 r.

Pan Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 września 2024 r., znak: IV.7200.410.2023.MP/JL, w sprawie przedstawienia stanowiska dotyczącego funkcjonowania spółek wodnych na terenie kraju, przedstawiam następujące uwagi samorządu rolniczego.

W kwestii utworzenia jednolitego i publicznego rejestru spółek wodnych działających na terenie kraju, zwracamy uwagę na regulacje zawarte w art. 449 ustawy Prawo wodne, które dotyczą zgłaszania powstania spółki wodnej do Wód Polskich. Zauważamy jednak szereg problemów związanych z prowadzeniem takiego rejestru. Uważamy, że należy stworzyć jednolity rejestr spółek wodnych oraz związków spółek wodnych, przyznając im numery zgodne z numerami Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Takie rozwiązanie pozwoliłoby wyeliminować wątpliwości instytucji finansowych (banków), administracji publicznej oraz innych organów państwowych co do tego, czy spółki wodne lub ich związki prowadzą działalność gospodarczą. Obecnie nadawane numery w Systemie Informacyjnym Gospodarowania Wodami, prowadzonym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, nie zapewniają takiej jednoznaczności. Rejestr powinien być nadal prowadzony przez PGW Wody Polskie.

W sprawie zapewnienia spółce wodnej dostępu do danych podmiotów właścicieli nieruchomości konieczne, aby spółki wodne lub ich związki miały dostęp do danych podmiotowych właścicieli nieruchomości z zastrzeżeniem, iż dostęp do powyższych danych powinien być bezpłatny. Należy tu wskazać, iż spółki wodne mają trudności z dostępem do ewidencyjnych baz danych celem ustalenia m.in. właścicieli działek objętych działalnością spółki (następców prawnych członków spółki), jak również pozyskiwaniem informacji o nowych właścicielach działek rolnych w obszarze działalności spółki, co wpływa negatywnie na jej możliwości finansowe w wyniku ograniczania wpływów ze składek członkowskich.

Odnosnie przygotowania wzorcowego statutu spółki wodnej, uprzejmie informujemy, że art. 448 ustawy Prawo wodne, określa co powinien zawierać statut spółki wodnej. Jednakże dostrzegając problemy z utworzeniem takiego statutu, uważamy, że

należałoby utworzyć wzorcowy statut spółki wodnej jednolicie regulujący prawa i obowiązki tej spółki.

W odniesieniu do wprowadzenia jednolitych regulacji prawnych dotyczących zasad pobierania opłat na utrzymanie urządzeń wodnych od właścicieli nieruchomości objętych działalnością spółek wodnych, należy zwrócić uwagę na art. 205 ustawy Prawo wodne. Przepis ten określa, że obowiązek utrzymania urządzeń melioracyjnych spoczywa na właścicielach gruntów, a w przypadku, gdy urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, odpowiedzialność przechodzi na tę spółkę lub związek spółek wodnych. Z kolei art. 453 ustawy Prawo wodne reguluje sposób naliczania składek członkowskich, które powinny być proporcjonalne do korzyści, jakie członkowie spółki wodnej czerpią z jej działalności.

W praktyce jednak spółki wodne borykają się z trudnościami w ściąganiu składek członkowskich. W związku z tym należałoby wprowadzić możliwość egzekwowania tych należności w sposób analogiczny do przepisów dotyczących egzekucji podatków przez urzędy gmin, na podstawie art. 26 lub art. 27 § 1 pkt 10, dotyczących wszczęcia postępowania administracyjnego. Proponuje się również zastąpienie określenia „składka członkowska” terminem „usługa melioracyjna”, co mogłoby ułatwić proces egzekwowania należności od właścicieli nieruchomości.

Ponadto, należy wprowadzić obowiązek przynależności do spółki wodnej dla Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, ze względu na położenie ich gruntów na terenach zmeliorowanych objętych działalnością spółek wodnych. Obowiązek ten powinien również dotyczyć wszystkich właścicieli nieruchomości znajdujących się w zasięgu oddziaływania urządzeń wodnych lub na terenach zmeliorowanych.

Konieczne jest również wprowadzenie regulacji prawnych zobowiązujących do informowania spółek wodnych lub związków spółek wodnych o zmianie właścicieli nieruchomości na terenach objętych działalnością spółek wodnych, w celu zapewnienia ich przynależności do spółki wodnej jako członków.

W kwestii tworzenia spółek wodnych w celu realizacji zadań publicznych związanych z budową i eksploatacją urządzeń wodnych, z obowiązkowym udziałem właścicieli nieruchomości za wynagrodzeniem, należy odwołać się do art. 199 ustawy Prawo wodne. Przepis ten precyzuje, że wykonywanie urządzeń melioracyjnych należy do właścicieli gruntów. Urządzenia te mogą być budowane na koszt Skarbu Państwa, przy udziale środków w formie opłaty melioracyjnej, a także częściowo finansowane przez właścicieli gruntów, na

które te urządzenia wywierają korzystny wpływ, zwanych "zainteresowanymi właścicielami gruntów".

Popieramy stworzenie możliwości prawnych pozwalających na zakładanie spółek wodnych na terenie gmin, które umożliwią pozyskiwanie środków na przywracanie do użytku urządzeń melioracyjnych. Szczególny nacisk kładziemy na gminy, gdzie znajdują się ciek wodne należące do Wód Polskich, aby umożliwić spółkom wodnym realizację prac związanych z utrzymaniem tych urządzeń, wraz z przekazaniem niezbędnych środków finansowych.

Należy również rozważyć dofinansowanie działalności spółek wodnych, na przykład w formie dotacji na realizację ich zadań statutowych. Spółki wodne odgrywają kluczową rolę w utrzymaniu urządzeń melioracyjnych, takich jak rowy, mostki, zastawki i inne urządzenia służące do piętrzenia i odprowadzania wody, co ma istotne znaczenie dla ochrony gospodarki wodnej na obszarze gmin.

Zwracamy uwagę, że obecnie spółki wodne mają możliwość ubiegania się o dotacje na prace konserwacyjne. Aby otrzymać dotację od Wojewody, spółki muszą najpierw zebrać składki od swoich członków, które są niezbędne do realizacji planowanych prac, zgodnie z protokołami z ich wykonania. Problem pojawia się, gdy spółka nie zdoła pozyskać wystarczających środków od członków, co uniemożliwia przeprowadzenie prac i tym samym ubieganie się o dotację od Wojewody.

W związku z tym uważamy, że dotacje powinny być wypłacane w dwóch etapach: część środków przed rozpoczęciem prac, a pozostała część po ich rozliczeniu przez Wojewodę. Takie rozwiązanie pozwoliłoby spółkom wodnym na utrzymanie płynności finansowej i sprawniejsze realizowanie prac konserwacyjnych.

Przedstawiając powyższe,

Pozostaję z poważaniem

PREZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH
WIKTOR SZMULEWICZ

CK